

Στερεότυπα και καταπίεση. Η οπτική της Δύσης.

«Στη σύλληψη υπόπτων για μια σειρά επιθέσεων με οξύ σε γυναίκες, οι οποίες «δεν φορούσαν σωστά την ισλαμική μαντήλα», προχώρησαν οι αρχές του Ιράν»

«Εκτός εαυτού βγήκε ένας Αιγύπτιος ιμάμης, όταν η δημοσιογράφος με την οποία συζητούσε σε τηλεοπτική εκπομπή έβγαλε τη μαντήλα της!»

Ισλάμ, τζιχαντιστές, ISIS, Κοράνι, μουσουλμάνοι, Osama Bin Laden, μαντίλα, Πακιστανοί. Όλα ένας τεράστιος χυλός. Από τη μια οι οπισθοδρομικοί, φανατικοί, φονταμενταλιστές μουσουλμάνοι άντρες και από την άλλη οι καταπιεσμένες, δειλές και υποτακτικές μουσουλμάνες γυναίκες. Από τη θρησκεία που είναι η ίδια πολέμια της χειραφέτησης των γυναικών και το φάντασμα του Osama Bin Laden μέχρι τους τζιχαντιστές και τους «επικίνδυνους» Πακιστανούς που ζουν στην Ελλάδα. Τα στερεότυπα φαίνεται να κυριαρχούν.

Ο ρατσιστικός μύθος του μαύρου βιαστή

Πρόσφατα η αυτόνομη ομάδα γυναικών [Μιγάδα](#) μετέφρασε στα Ελληνικά και παρουσίασε το βιβλίο «Γυναίκες, Φυλή και Τάξη» της [Angela Davis](#). Στο βιβλίο της η Davis αναλύει αυτό που η ίδια αναφέρει ως μύθο του μαύρου βιαστή. Η Davis γράφει για την Αμερική μεταξύ του 1930 και 1970 όταν 405 μαύροι άντρες (από τους 455 συνολικά άντρες που είχαν κατηγορηθεί) εκτελέστηκαν με την κατηγορία του βιασμού. Η Davis περιγράφει πως αυτή η κατηγορία χρησιμοποιείται ως τέχνασμα του ρατσισμού. «Μερικά από τα πιο κραυγαλέα συμπτώματα της κοινωνικής αποσύνθεσης αναδεικνύονται σε σοβαρά προβλήματα

μόνο από τη στιγμή που έχουν προσλάβει ενδημικές διαστάσεις σε τέτοιο βαθμό ώστε να φαίνεται πως δεν επιδέχονται πλέον καμία λύση. Ο βιασμός είναι ένα τέτοιο παράδειγμα» γράφει η Davis. «Στις ΗΠΑ και άλλες καπιταλιστικές χώρες, οι νόμοι κατά του βιασμού διαμορφώθηκαν βασικά για την προστασία των αντρών των ανώτερων τάξεων, σε περίπτωση που οι κόρες τους ή οι γυναίκες τους δέχονταν σεξουαλική επίθεση. Από την άλλη, το τι συμβαίνει με τις γυναίκες της εργατικής τάξης ελάχιστα έχει απασχολήσει τα δικαστήρια. Ως αποτέλεσμα, αξιοσημείωτα ελάχιστοι λευκοί άντρες έχουν διωχθεί για σεξουαλική βία ενάντια σε αυτές τις γυναίκες» συνεχίζει.

Διάφορες έρευνες σήμερα, για την παιδική σεξουαλική κακοποίηση και τους βιασμούς, αναφέρουν πως στην συντριπτική τους πλειοψηφία ο θύτης είναι μέλος της ίδιας οικογένειας με το θύμα. Συνήθως έχει το πρόσωπο του πατέρα, του πατριού, του θείου και σπανίως ο βιαστής προέρχεται έξω από το στενό κύκλο της οικογένειας. Σύμφωνα με [έρευνες](#) του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Αγγλίας το 2013, 90% των βιασμών γίνεται από «γνωστούς», στο θύμα, άντρες και μόλις το 10% γίνεται από αγνώστους. Αντιθέτως επίσης με αυτό που [συνήθως γράφεται ή λέγεται](#), ο βιαστής δεν οδηγείται από τη σεξουαλική πείνα αλλά από την διάθεση επιβολής δύναμης και εξουσίας. (Γι' αυτό και παρατηρείται σε επαγγέλματα όπως αυτά του δασκάλου, του γυμναστή, του αστυνομικού). Συνεπώς η καταγγελία περιστατικών γίνεται ακόμα πιο δύσκολη για τη γυναίκα ή τον άντρα που κακοποιείται. Πολλά θύματα κακοποίησης και βιασμού διηγούνται πόσο δύσκολα ήταν για αυτά, αρχικά να παραδεχτούν πως ο γονιός τους, τους κακοποιούσε, πόσο μάλλον να το καταγγείλουν. Στις περιπτώσεις που ο βιαστής ήταν ο δάσκαλος, ο προπονητής ή κάποιο πρόσωπο εξουσίας τα θύματα αντίστοιχα φοβούταν πως οι θύτες, μέσω της ισχυρής θέσης που κατείχαν, θα γινόταν πιο πιστευτοί και μετά τα θύματα θα την πλήρωναν διπλά.

Συνεπώς τα περιστατικά που τελικά φτάνουν να καταγραφούν δεν είναι ενδεικτικά των πραγματικών βιασμών. Γεγονός που κάνει ακόμα πιο δύσκολο τη δημιουργία του προφίλ των βιαστών ή των θυμάτων αντίστοιχα, ειδικά στην Αμερική του '30 και του '50.

Αφού δεν έχουμε πραγματικά στοιχεία, το στερεότυπο κυριαρχεί.

Η Davis συνεχίζει λέγοντας «Ο μύθος του μαύρου βιαστή ανέκλυτε μεθοδικά και ως δια μαγείας κάθε φορά που τα αλληπάλληλα κύματα βίας και τρόμου που εξαπολύονταν ενάντια στη μαύρη κοινότητα έψαχναν πειστικές εξηγήσεις».

Ο ρατσιστικός μύθος του μαύρου βιαστή για τον οποίο μιλάει η Davis βλέπουμε να εφαρμόζεται ακριβώς με τον ίδιο τρόπο και στην Ελλάδα, με ελάχιστες μόνο διαφορές. Ο μαύρος βιαστής έχει αντικατασταθεί με τον Πακιστανό (ή πιο γενικά τον Μουσουλμάνο). Ειδικά τα τελευταία χρόνια που ο ρατσισμός είναι σχεδόν κρατική πολιτική γραμμή.

Μετά το περιστατικό του βιασμού στην Πάρο το 2013 και όσο τα κανάλια περιέγραφαν λεπτό προς λεπτό τις δραματικές στιγμές του γεγονότος, στην Αθήνα η ΕΛ.ΑΣ πραγματοποιούσε επιχειρήσεις σκούπα με μοναδικό κριτήριο το χρώμα του δέρματος. Οι Πακιστανοί έπρεπε να την πληρώσουν. Έτσι τουλάχιστον καταγγέλλει ο Ρασίντ, μετανάστης από το Πακιστάν, το καλοκαίρι του 2014. Παραφράζοντας τη Davis, η ΕΛ.ΑΣ έψαχνε πειστικές εξηγήσεις για να βγει αγριεμένη στο δρόμο να κυνηγήσει τους «λαθρομετανάστες που βιάζουν τις αδελφές μας». Όπως πολύ σωστά ειπώθηκε από κάποια ομιλήτρια στην παρουσίαση του βιβλίου της Davis «Η ΕΛ.ΑΣ και οι φασίστες κατασκευάζουν ένα πρόβλημα και μετά μας σερβίρουν τη λύση».

Ο μύθος του Πακιστανού βιαστή όχι μόνο τσουβαλιάζει όλους τους μουσουλμάνους μετανάστες ανεξαρτήτως, αλλά και αποπροσανατολίζει το βλέμμα της κοινωνίας από τους πραγματικούς θύτες. Το τέρας γίνεται ο ξένος, όταν το τέρας μπορεί να είναι ο πιο δικός μας άνθρωπος.

credits: Bruno Boutot

Η θέση της γυναίκας

Όταν λοιπόν η αφήγηση είναι ότι οι άντρες (μαύροι ή μουσουλμάνοι) είναι τα σεξουαλικά πεινασμένα τέρατα που είτε λόγω θρησκείας, είτε λόγω χρώματος προσπαθούν να καταπιέσουν περισσότερο τη γυναίκα και είναι πολέμιοι της χειραφέτησης τους, τότε αυτόματα αυτό, τοποθετεί τις γυναίκες της ίδιας εθνικότητας ή θρησκείας σε μια υποτακτική, δειλή και καταπιεσμένη θέση. Ο μύθος του μαύρου βιαστή που στην προκειμένη περίπτωση, αφορά τους μουσουλμάνους, υποτιμά τις γυναίκες όσο και τους άντρες. Έτσι όπως η θρησκεία ή το χρώμα φταίει για τους φαλλοκράτες και βιαστές άντρες, η θρησκεία και το χρώμα φταίει για τις καταπιεσμένες και καθόλου χειραφετημένες γυναίκες. Την ίδια ακριβώς αφήγηση ακολουθούν τα δημοσιεύματα από τα καθεστωτικά μέσα που μιλούν για τη φρικτή διαδικασία της κλειτοριδεκτομής και η κάθε Σώτη

Τριανταφύλλου που γράφει για τη μαντίλα ως ένα στοιχείο που «υπονομεύει την κοινωνική συνοχή».

Η αφήγηση συνεχίζει κάπως έτσι: οι γυναίκες των σεξουαλικά πεινασμένων και φονταμενταλιστών είναι τα θύματα τους και πρέπει να τις σώσουμε. Εμείς οι δυτικοί, οι προσδευτικοί και απελευθερωμένοι, πρέπει να τις βοηθήσουμε να ελευθερωθούν και να χειραφετηθούν.

Κλειτοριδεκτομή

Ο Ιρανό-αμερικάνος συγγραφέας Reza Aslan (μετά από συγκεκριμένες δηλώσεις του Αμερικανού πολιτικού σχολιαστή και κωμικού Bill Maher) [απαντάει](#) στις θεωρίες που θέλουν τα μουσουλμανικά κράτη να εφαρμόζουν, στις γυναίκες, την κλειτοριδεκτομή. Το πρόβλημα της κλειτοριδεκτομής χρησιμοποιείται αρκετά συχνά από πολλούς ως ένα ακόμα επιχείρημα υπέρ της καταπίεσης των Μουσουλμάνων γυναικών. Ο Aslan αναφέρει τις περιπτώσεις της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας ως κράτη που εφαρμόζεται η κλειτοριδεκτομή σε υψηλά ποσοστά (95% και 75% αντίστοιχα) και τα οποία είναι χριστιανικά κράτη. Χρησιμοποιώντας το παράδειγμα των δυο αυτών χριστιανικών κρατών, καταλήγει να λέει πως το πρόβλημα της κλειτοριδεκτομής είναι ένα αφρικανικό και όχι μουσουλμανικό πρόβλημα, όπως συχνά πιστεύεται.

«Θα σας σώσουμε από την κουλτούρα σας»

Η Αμερικανίδα ανθρωπολόγος Lila Abu-Lughod στο βιβλίο της [«Do Muslim Women need saving?»](#) μιλάει για «ηθική σταυροφορία» για τη σωτηρία των Μουσουλμάνων γυναικών. Πιο συγκεκριμένα λέει «Ένας από τους τρόπους που αυτή η ηθική σταυροφορία κερδίζει την απαιτούμενη νομιμοποίηση είναι γιατί βασίζεται σ' ένα πλέγμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διεθνών δικαιωμάτων για τις γυναίκες και όλες αυτές τις νομικές κατηγορίες που έχουν δημιουργηθεί από τα Ηνωμένα Έθνη σε μια προσπάθεια να δώσουν όνομα σε συγκεκριμένα ήδη βίας. Το βλέπεις πολύ καθαρά στην Ευρώπη, που για παράδειγμα στη Γερμανία και τη Σκανδιναβία υπάρχει τεράστια άνοδος των εγκλημάτων τιμής και αυτό

χρησιμοποιείται για να εξυπηρετηθούν διάφορες πολιτικές και να δημιουργηθεί το έδαφος ώστε οι άνθρωποι να νιώθουν σχεδόν αναγκασμένοι ηθικά να υποστηρίξουν διαφόρων ειδών κρατικές ή και στρατιωτικές παρεμβάσεις. Οπότε η ερώτηση είναι τι μπορούμε να κάνουμε για να γίνουν οι ζωές των ανθρώπων καλύτερες και όχι πως θα τους σώσουμε από την κουλτούρα τους». Εν ολίγοις η Abu-Lughod έρχεται με τη σειρά της να πει κάτι παρόμοιο με αυτό που λέει και η Davis. Η μαντίλα χρησιμοποιείται ως επιχείρημα για να υποστηριχτεί η άποψη περί υποδούλωσης των Μουσουλμάνων γυναικών. Είναι υπό μια έννοια οι πειστικές εξηγήσεις που αναφέρει η Davis. Η μαντίλα είναι η προφανής απόδειξη της καταπίεσης του γυναικείου πληθυσμού που χρειάζεται την παρέμβαση της προοδευτικής Δύσης.

Η Sarah Hagi στο άρθρο της [«Or You Could Ask Us”: On Talking Over Muslim Women»](#) υποστηρίζει κάτι παρόμοιο. «οι Μουσουλμάνες και το θέμα της μαντίλας χρησιμοποιείται ως εργαλείο για να προωθηθεί η ξενοφοβική και ρατσιστική ατζέντα της Δύσης» γράφει η Hagi.

credits: _Faraz

Η απαγόρευση της μαντίλας

Το θέμα της μαντίλας και συνεπώς της καταπιεσμένης Μουσουλμάνας γυναίκας έχει δημιουργήσει ένα παγκόσμιο debate ανάμεσα όχι μόνο σε κοινωνιολόγους και ανθρωπολόγους αλλά και ανάμεσα στις ίδιες τις φεμινιστικές οργανώσεις. Παράδειγμα αυτού είναι όταν δημιουργήθηκαν δυο στρατόπεδα στη Γαλλία όταν

το 2010 (και 2004 αντίστοιχα) ψηφίστηκε ο νόμος περί απαγόρευσης της μαντίλας. (περισσότερα [εδώ](#)).

Όσο λοιπόν κράτη όπως η Γαλλία απαγορεύουν τη μαντίλα ως μια δήθεν κριτική στην οπισθοδρομικότητα, τόσο οι γυναίκες που ζουν στη Δύση και φορούν μαντίλα περιθωριοποιούνται. Σύμφωνα με τη Αλγερίνη Μαρνία Λαζρέγκ σε συνέντευξή της στην [Ελευθεροτυπία](#) «Καταργώντας τη μαντίλα από τα σχολεία, δεν την εξαφανίζεις. Τη σπρώχνεις στο περιθώριο, όπως τελικά και τις ίδιες τις γυναίκες». Παρόλο που η ίδια η Λαζρέγκ, ως μουσουλμάνα λέει πως «υπάρχει ανάγκη να συζητήσουμε και να αναρωτηθούμε τι μερίδιο στη διαιώνιση της ανισότητας φέρει η μαντίλα», η ίδια θεωρεί πως η απαγόρευση της από τη Γαλλία, για παράδειγμα, είναι ένα δείγμα μη ανοχής στο διαφορετικό.

Το Σεπτέμβριο του 2014 [μαχαιρώνεται 16 φορές μια μαθήτρια](#) στο Essex της Μεγάλης Βρετανίας που φορούσε μαντίλα. Λίγες ώρες αργότερα, ο Ed Husain, συγγραφέας, μέλος του Εργατικού κόμματος και Senior Advisor του Tony Blair Foundation έγραψε στο τουίτερ ότι θα πρέπει να αναθεωρήσουν τη χρήση της μαντίλας. Περίπου σαν να έλεγε πως η γυναίκα που φοράει τη μαντίλα είναι υπεύθυνη για όποια επίθεση δεχτεί.

Το θέμα λοιπόν για μας του δυτικούς δεν θα έπρεπε να είναι κυρίως το αν η μαντίλα είναι ή όχι ένα δείγμα καταπίεσης των Μουσουλμάνων γυναικών, αλλά το κατά πόσο αυτό χρησιμοποιείται από τη Δύση για να εξυπηρετήσει μια συγκεκριμένη ατζέντα. Το τι περιλαμβάνει αυτή η ατζέντα αλλάζει ανάλογα τους καιρούς και τα συμφέροντα. Όσο και να δυσκολεύομαι να καταλάβω την ένδειξη πίστης σε οποιαδήποτε θρησκεία που μπορεί να υποδηλώνει η μαντίλα, τόσο δυσκολεύομαι να καταλάβω την απαγόρευση της. Ειδικά όταν αυτή πλασάρεται ως «εμείς που είμαστε ανώτεροι, ξέρουμε καλύτερα».